

LATGALĪETĪBA – OTRĀ, PAPILDU VAI VIENĪGĀ NACIONĀLĀ IDENTITĀTE

Galvenais raksta mērķis ir parādīt un pamatot, ka latgalietība ir vienīgā daudzu Latvijas pilsoņu nacionālā identitāte un ka tā nav ne otrā, ne papildu identitāte, kāda mēdz būt izlūkiem, spiegiem.

Informācija balstīta uz dažādu avotu, literatūras izpēti, saraksti ar valsts institūciju amatpersonām u. tml.

Nacionālā identitāte ir personas jeb indivīda identitātes un piederības kādai vienai nācijai (tautai) apzināšanās, kas šai personai ir kopēja ar cilvēku grupu neatkarīgi no šīs personas pilsonības statusa. Noraidāmi ir valsts mēģinājumi uzspiest kādu vienu nacionālo identitāti visiem tās pilsoņiem.

LATGALIANNES – THE SECOND, ADDITIONAL OR THE ONLY NATIONAL IDENTITY

The main objective of this article is to stress and to prove that the Latgalian national identity is the only national identity for a lot of citizens of Latvia and it is not the second or the additional identity that may be attributed only to secret service men inter alia.

My personal studies of official sources, literature and correspondence with officials of state institutions, etc. are at the basis of this article.

National identity is the person's identity and sense of belonging to one state or to one nation, a feeling one shares with a group of people, regardless of one's status of citizenship.

National identity is not inborn trait; various studies have shown that a person's national identity is a direct result of the presence of elements from the „common points” in people's daily lives: national symbols, language, national colours, the nation's history, national consciousness, culture, music, cuisine, radio, television, etc.

There are cases where national identity collides with a person's civil identity. For example, many Israeli Arabs associate themselves or are associated with the Arab or Palestinian nationality, while at the same time they are citizens of the state of Israel, which is in conflict with the Palestinians and with many Arab countries.

There are also cases in which the national identity of a particular group is oppressed by the government in the country where the group lives. A notable example was in Spain under the authoritarian dictatorship of Francisco Franco (1939–1947) who abolished the official statute and recognition for the Basque, Galician, and Catalan languages for the first time in the history of Spain and returned to Spanish (Castilian) as the only official language of the State and education, although millions of citizens of Spain spoke other languages.

During the first independence period of Latvia in the thirties, the schools of Latgale used Latgalian as the language of instruction during the first four years, Latgalian language was taught as a subject starting with the third year twice a week. After the coup d'état on May 15, 1934 the Latgalian textbooks were withdrawn from use and even burnt.

There is enough evidence to prove that the Latvian nationalist elite was very unwilling to accept the spread of Latgalian both during the first period of independence and the multinational Soviet rule. The positive expression of one's national identity is patriotism, and the negative is chauvinism.

Latgalians are an autochthonous people living mostly in the eastern part of the contemporary

Latvia. As regards Latgalian (it has been named in different ways – language, dialect, subdialect, foreign language, but it does not change the essence of the phenomenon) various resolutions, decrees etc. have been passed and adopted.

Participants of the 2nd Conference on Latgalistics (Rezekne, October 17, 2009) adopted the resolution „On the Status of a Regional Language to Be Attributable to the Latgalian Language”.

In accordance with the new Official Language Law enacted on September 1, 2000 the official language in Latvia is the Latvian language. Section 3 Paragraph 4 of the Law prescribes: „The State shall ensure the maintenance, protection and development of the Latgalian written language as a historic variant of the Latvian language.” However, it is a very formal statement. Strange as it may sound but the Senate of the Supreme Court of the Republic of Latvia has adopted a decision (August 18, 2009, Case No. A42571907 SKA-596/2009): „The Senate concludes that in the first sentence of Article 4 of the Satversme (the Constitution – J. C.) of the Republic of Latvia the concept „The Latvian language” means the Latvian literary language. It is the official language for the purpose of Section 110 of the Administrative Procedure Law. From the conclusion that for the purpose of Section 110 Paragraph I of the Administrative Procedure Law the official language is the Latvian literary language it follows that other subdialects or languages for the purpose of Section 110 Paragraph II of the Administrative Procedure Law are foreign languages and a document drafted in the Latgalian literary language is to be acknowledged as a document drafted in a foreign language. This decision is not to be appealed against.”

It took the Latgalian enthusiasts (I am one of them) seven years (2003–2010) to get the individual code for the Latgalian language. ISO 639/Joint Advisory Committee (Library of Congress, Washington) has finally attributed the code, namely, LTG.

Hopefully the Latgalian identity will not be swept away and this only identity for a lot of citizens of Latvia will be fought for and preserved also in the shadow of the so-called majority.

Ievads

Galvenais raksta mērķis ir parādīt un pamatot, ka latgalietība ir vienīgā daudzu Latvijas pilsoņu nacionālā identitāte un ka tā nav ne otrā, ne papildu identitāte, kāda parasti mēdz būt izlūkiem, spiegiem. Šāds apgalvojums balstās uz dažādu avotu, literatūras izpēti, saraksti ar valsts institūciju amatpersonām u. tml. Nacionālā identitāte ir personas jeb indivīda identitātes un piederības kādai vienai nācijai (tautai) apzināšanās, kas šai personai var būt kopēja ar cilvēku grupu arī neatkarīgi no šīs personas pilsonības statusa. Noraidāmi ir valsts mēģinājumi uzspiest kādu vienu noteiktu nacionālo identitāti visiem tās pilsoņiem; nebūtu atbalstāma arī pašu kādas valsts pilsoņu apzināta atteikšanās no savas nacionālās identitātes noteiktā laikposma politiskās konjunktūras vai merkantilu apsvērumu dēļ.

Latvijas Republikas Kultūras ministrijas dokumenta „Nacionālās identitātes un sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes (2012–2018)” projektā nacionālā identitāte ir definēta šādi: *Personas identitātes daļa, kas vieno to ar citām personām, kurām ir līdzīgas nacionāli kulturālās pazīmes. Valodas, vērtību, uzvedības modeļu, kultūras simbolu kopums, sociālā (vēstures) atmiņa ir pamats, uz kura tiek veidota, uzturēta, izteikta cilvēka piederība nācijai, nācijas locekļu savstarpējā vienošanās. Nacionālā identitāte ietver ideju par ikvienas nācijas unikalitāti, bet ne pārākumu, atšķirību no citām nācijām, ideju par nācijas locekļu savstarpējo kopību un ideju par nācijas nepārtrauktību⁷⁰.*

Personas nacionālo identitāti nosaka personas attieksme pret kādas tautas ikdienas dzīvē lietojamu vai esošu kopējo, vienojošo simboliku: valodu, tautas vēsturi, kultūru, mūziku, virtuvi, arī nacionālo karogu, radio, televīziju u. c., bet pēdēji minētie var nebūt visām tautām. Nacionālā identitāte ir

70 http://www.km.gov.lv/lv/doc/starpozares/lidzdaliba/KMPamn_100811_projekts.pdf, 4, sk. 10.05.2011.

personas jeb indivīda identitātes un piederības kādai vienai nācijai (tautai) izjūta jeb apzināšanās, kas šai personai ir kopēja ar cilvēku grupu neatkarīgi no šīs personas pilsonības statusa.

Šāds atzinums mudina domāt, ka neatkarīgi no tā, ko saprot ar nacionālo identitāti, tā ir saistīta ar politiskās kopības izjūtu, lai cik tā būtu nemanāma un vāja. Politiskā kopība, savukārt, paredz vismaz dažus kopīgus sabiedriskos institūtus un visiem sabiedrības locekļiem vienu un to pašu tiesību un pienākumu sistēmu. Tā rosina domāt arī par skaidru un noteiktu sabiedrisko telpu, pietiekami labi iezīmētu un norobežotu teritoriju, kurai tie jūtas piederīgi⁷¹.

Ir zināmi vairāki gadījumi, kad nacionālā identitāte ir konfliktā ar personas pilsonības identitāti. Piem., daudzi Izraēlas arābi saista sevi vai ir saistīti ar palestīniešiem, lai gan vienlaikus viņi ir Izraēlas Valsts pilsoņi un šī valsts ir konfliktā ar palestīniešiem un ar daudzām arābu valstīm.

Ir arī gadījumi, kad kādas atsevišķas grupas nacionālo identitāti apspiež tās valsts vara, kurā šī grupa dzīvo. Uzskatāms piemērs ir Spānija Fransisko Franko valdīšanas laikā (1939–1947), kad pirmo reizi Spānijas vēsturē tika atcelts likums par basku, galīsiešu un kataloniešu valodas atzīšanu un tika nolemts atgriezties pie spāņu (kastīliešu) valodas kā vienīgās oficiālās valsts un izglītības valodas, lai gan miljoniem šīs valsts iedzīvotāju runāja citās valodās.

Latvijas brīvvalstī (20. gs. 30. gados) Latgales skolās pirmajās četrās klasēs mācības notika latgaliski, ar 3. klasi latgaļu valoda bija mācību priekšmets divas stundas nedēļā. Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma mācību grāmatas latgaļu valodā tika izņemtas no apgrozības un pat sadedzinātas (Cibuļš 2008: 280).

Nacionālā identitāte ir uz nacionālām pazīmēm balstīta cilvēka pašapziņa. Manuprāt, cilvēks, kurš neapzinās sevi piederīgu noteiktam etnosam, var kļūt par kosmopolītu (no sengrieķu κοσμοπολίτης ‘pasaules pilsonis’), kas negrib vai nevar identificēties ar noteiktu etnosu. Pagaidām grūti paredzēt kosmopolitiskās identitātes nākotni, jo nav vēl nevienas kosmopolitiskas etnosociālas kopienas (tautas vai nācijas). Pat tā dēvētajā kosmopolitisma citadelē ASV etniskās kopienas tomēr cenšas apmesties un dzīvot atsevišķi.

Savulaik Rainis par šādām iespējām ir izteicies visai nicinoši: *Ir tikai mazu un lielu tautu kultūras, bet tādas internacionālas (kosmopolitisma) kultūras nav; ir tikai internacionāla klaidonība*⁷².

Pēc raksta autora domām – pozitīva nacionālās identitātes iezīme ir patriotisms, bet negatīva – šovinisms.

Parādības apzīmējuma vai nosaukuma mainīšana nemaina tās būtību

Politkorekti ir kļuvusi latviešu valodā čigānus saukt par romiem (jēdziens *romi* neietver, piem., čigānus, kuru apzīmējums ir *sinti*; viņu valodā 2009. gadā Vācijā tika izdota ābece), žīdus par ebrejiem (bet ne pārējās dzīvajās baltu valodās, t. i., latgaļu un lietuviešu valodā), krievus par krievu tautības pārstāvjiem.

Latgaļi jau no seniem laikiem ir saukti *letgaļi*, *lotygaļi*, *letigali* jeb *latvīši*, *latvi*, *lati*, *letti*, *lotva*, *latiši*... Un Latvijas teritorijā līdz pat 17. gs. par latviešiem ir saukušies vienīgi latgaļi.

71 Papildu informācija: Smith, Anthony D. (Mar 1, 1993). *National Identity (Ethnonationalism in Comparative Perspective)*. University of Nevada Press (tulkojums latviešu valodā: Smits, Entonijs D. *Nacionālā identitāte*. Rīga: AGB, 1997); Huntington, Samuel P. (May 2004). *Who Are We: The Challenges to America's National Identity*. Simon & Schuster.

72 <http://www.diena.lv/blogi/vai-dievs-ir-kosmopolits-742187>, sk. 10.05.2011.

Kopš agras bērnības atceros un zinu, ka dzimtajā ciemā un tā apkārtnē latgaļu pašnosaukums ir bijis un ir *latvīši*: *Mes ešam latvīši, mes nāšam čyuli; Čyuls voi krīvs, vīns valns, mes ešam paši par sevi; Mes daži īdam iz sovu baznīcu, čyuli īd iz sovu i krīvi iz sovu*. Latvijas teritoriju bez Latgales sauc Čyuleja, attiecīgi tās pamatiedzīvotājus – *čyuli*; tas ir citas tautas apzīmējums un tam nav nievājošas pieskaņas (1. attēls).

1700. gadā izdotā karte rāda, ka vienīgi senā Latgale tikusi saukta par latvju zemi un vienīgi tās iedzīvotājus sauca par latviešiem (2. attēls⁷³).

Vācu vēsturnieks Manfreds Helmans grāmatā „Das Lettenland im Mittelalter” secina, ka senā Latgale ir Latvijas un latviešu nācijas pamats. Viņš uzsver, ka latvieši (latgaļi) vismazāk mainījuši dzīvesvietu un dzīvesveidu, to kultūra bijusi izteikti noturīga un patstāvīga, maz pakļāvusies ārējiem iespaidiem (Hellmann 1954: 264).

Tā dēvētās kurzemnieku valodas nosaukums ticis lietots reti un tādēļ vācu, pēc tam zviedru, luterāņu garīgā vadība, sākot ar 17. gs., ir atteikusies no kurzemnieku valodas nosaukuma, bet, paturot viņu valodu, ir devusi tai nosaukumu *latviešu valoda*. Laika gaitā šī valoda un jaunais valodas nosaukums ir nostiprinājies un ieguvus pašreizējo izpratni *latviešu valoda*; līdzīgi notika arī ar jēdzienu *latviešu tauta* (Cibuļs 2008: 276).

Jōns Pujats raksta: *Mes poši nu sešsenējim laikim saucamēs latgali voi latvi, latvīši. Tikai vōrds latvīši tagad apzeimej jau cytu tautu, nu kurys mes, latgali, myusu kuļtura asam izstumti, kur myusus sagaida tikai letonizaceja. Tōdēļ tagad myusim jōsatur pi sova latgaļu vōrda, kuru cāluši gūdā jau Atmūdys laikmata darbinīki: F. Kempis, N. Rancāns, Fr. Trasuns, J. Rampāns...* (Pujats [b. g.⁷⁴]: 24)

Tā nu ir sanācis, ka ar vienu vārdu apzīmē dažādas tautas, līdzīgi kā Meksikā, kur meksikāņi ir nahuatl (acteku) valodā runājošie pamatiedzīvotāji, taču mūsdienās ar jēdzienu *meksikāņi* parasti saprot iekarotājus spāņus. Latgaļu valodas jēdziens *Latgolys latvīši* jeb *latgaļi* nav idents latviešu valodas jēdzienam *Latgales latvieši*, kas apzīmē Latgalē dzīvojošus latviešus (*čyulus*). Tas ir no sērijas *pazudis tulkojumā* (3. attēls).

Līdz Otrajam pasaules karam arī nebija konsekvences šā termina lietošanā. Rakstīja *vitebskieši, infantieši, latgalieši, latgaļi*. Sākot ar vācu laiku, trimdas latgaļu zinātnē ir nostabilizējies termins *latgaļi* taufības un valodas un *latgalieši* visu Latgales iedzīvotāju, tostarp krievu, baltkrievu, poļu u. c., apzīmēšanai. Tā šie termini ir tikuši lietoti laikrakstos „Jaunuo Dzeive”, „Graidī”, radio „Breivuo Eiropa”, kā arī tiek lietoti interneta enciklopēdijā „Wikipedia” (<http://ltg.wikipedia.org/wiki>).

Neatkarīgi no apzīmējuma vai nosaukuma parādība un tās būtība nemainās.

Literatūrvēsturnieks un valodnieks Viktors Vonogs raksta: *Moldu ceļūs rodušīs vōrdis „latgalīts”, „latgaļis” aplīcynoj vīneigi, ka asam nūžālojami jaunōkōs nācijas daļas pabērnī. Zemi, kas myusu tāvim bejuse dzimtinē jau 3 tyukstūšus godu un ir ari myusdīnu nācijas vacōkō un cīnejamōkō daļa, sauksim pareizā un gūdam atbylstūšā nūsaukumā – Latzeme* (Vonogs 2007: 196).

Taču, ņemot vērā vēsturisko pieredzi un pašreizējo situāciju, maz ticams, ka mūsdienu latgaļi varētu atgūt savu seno nosaukumu *latvīši*, bet mūsdienu latvieši tiktu pārdēvēti par baltiešiem vai kā citādi. Tālab apzīmējums *latgalieši* būtu lietojams kā reģionāls vai ģeogrāfisks jēdziens, t. i., Latgales iedzīvotāju apzīmējums, un tie var būt ne tikai latgaļi vien. Savukārt *latgaļi* ir tautas apzīmējums un etniskis jēdziens. Tāpat arī latgaļi var būt vidzemnieki vai zemgalieši, ja viņi dzīvo attiecīgajā novadā.

⁷³ http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/baltics_1000.jpg, sk. 10.05.2011.

⁷⁴ Gads nav norādīts, varētu būt 1992. vai 1993.

Izloksne, dialekts, valoda, reģionālā valoda...

Nav pārliecinošu lingvistisku kritēriju, kas nošķirtu valodu no dialekta (izloksnes). Lingvistiskā situācija Latvijā attiecībā uz latviešu un latgaļu valodu ir līdzīga Norvēģijas situācijai (norvēģu un jaunnorvēģu valoda). Serbu, horvātu, bosniešu un melnkalniešu valodas, iespējams, ir vēl līdzīgākas cita citai, bet tagad tās sauc par atšķirīgām valodām, jo pēc Dienvidslāvijas sadalīšanās atsevišķās valstīs bijuši serbhorvātu (horvātserbu) valoda katrā valstī tiek saukta atšķirīgi (Cibuļš 2008: 276).

Nav pierādījumu, kurā vēstures brīdī ir beigusies latgaļu kultūra un sākusies viņu kā mūsdienu latviešu tautas sastāvdaļas kultūra. Nav saglabājušās rakstu liecības, kāda bija tā valoda, kurā runāja senie latgaļi, un tāpēc vien nedrīkst apgalvot, ka viņi nerunāja līdzīgi tagad runātajai latgaļu valodai. Viņi varēja runāt citādi vai līdzīgi, protams, jāņem vērā valodas attīstība, piem., laika gaitā valodā ienākušie svešvārdi, aizguvumi, kā arī kaimiņtautu valodu fonētikas un gramatikas ietekme. Latgaļu valoda ir tikusi un tiek dēvēta dažādi – *augšlatviešu valoda* (G. Manteifelis), *latviešu valoda* (J. Kurmins, O. Skrinda, P. Strods, F. Trasuns), *latgaļu valoda* (A. Bērzkalns, M. Bukšs, J. Placinskis), *latgaļu rakstu valoda* (M. Bukšs), *latgaliešu valoda* (V. Daškevica, L. Leikuma), *latgaliešu literārā valoda* (A. Braidaks), *latgaliešu rakstu valoda* (A. Augstkalns, K. Karulis, A. Ozols, A. Stafeca), *latgaliešu literārā rakstu valoda* (A. Ozols), *latgaliešu literārā (rakstu) valoda* (A. Braidaks, L. Leikuma, A. Stafeca), *augšlatviešu dialekts* (M. Rudzīte), *augšzemnieku dialekta rakstu valoda* (M. Rudzīte), *latgaliešu dialekts* (V. Seile), *latgaļu dialekts* (J. Endzelīns, L. Latkovskis, P. Strods), *latgaliešu izloksne* (P. Strods, V. Seile, J. Zēvers) u. c.

Kā trešo dzīvo baltu valodu to izdalījuši vairāki padomju valodnieki (Z. Agajans, N. Čemodanovs, B. Golovins, A. Reformatskis, R. Šors u. c.), kā arī daži trimdas Latgales kultūrvēstures pētnieki, piem., M. Bukšs, J. Placinskis, L. Latkovskis, J. Lelis (Cibuļš 2009: 7; 4. un 5. attēls).

Saskaņā ar Valsts valodas likuma 4. pantu *latgaliešu rakstu valoda ir vēsturiski izveidojies latviešu valodas paveids*, kas nav patiess apgalvojums, jo latgaļu valoda tika degradēta par dialektu politisko apsvērumu dēļ. Tā ir tās tautas valoda, kura deva nosaukumu gan Latvijas valstij, gan šīs valsts oficiālajai valodai, t. i., latviešu valodai, kura pati ir seno latgaļu valodas turpinājums: *Latviešu valoda ir jāuzskata par latgaļu (nevis zemgaļu!) valodas turpinājumu, ko ļoti stipri arhaizējoši ietekmējis arhaiskā kā zemes valodas substrāts* (Zinkevičs 1996: 29–36).

Apgalvojumu *latgaliešu rakstu valoda ir vēsturiski izveidojies latviešu valodas paveids* savā ziņā ir noraidījis arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009. gada 18. augusta lēmums (lieta Nr. A42571907 SKA-596/2009): *Senāts secina, ka Latvijas Republikas Satversmes 4. panta pirmajā teikumā ar jēdzienu „latviešu valoda” apzīmēta latviešu literārā valoda. Tā ir valsts valoda Administratīvā procesa likuma 110. panta izpratnē. No secinājuma, ka Administratīvā procesa likuma 110. panta pirmās daļas izpratnē valsts valoda ir latviešu literārā valoda, izriet, ka citas izloksnes vai valodas Administratīvā procesa likuma 110. panta otrās daļas izpratnē ir svešvalodas un latgaliešu rakstu valodā sastādīts dokuments atzīstams par dokumentu, kas sastādīts svešvalodā. (..) Lēmums nav pārsūdzams.*

Vai kāds latviešu valodas paveids varētu būt svešvaloda? Ņemot vērā šo lēmumu, būtu jāmaina arī atbilstošie Valsts valodas likuma panti.

1992. gadā Eiropas Padome pieņēma Eiropas Padomes Reģionālo vai/jeb⁷⁵ mazākumtautību valodu hartu, kuru Latvija vēl nav parakstījusi. Katrai valstij, kas apņemas kādai no tajā dzīvojošo tautu valodām piešķirt reģionālās vai/jeb mazākumtautības valodas statusu, ir jāuzņemas hartā norādītā atbildība par iespējām iegūt izglītību un saņemt informāciju, arī valsts iestāžu oficiālos dokumentus reģionālajā valodā, kā arī par šīs valodas lietošanas veicināšanu un aizsargāšanu reģionā, kur tā tradicionāli tiek lietota. Valstij jānodrošina iespēja noteiktā reģionā dzīvojošajiem šo reģionālo valodu apgūt mācību iestādēs un gan finansiāli, gan normatīvi jāatbalsta noteiktā reģiona valodas un citu kultūras vērtību saglabāšana.

Hartas izpratnē reģionālās vai/jeb mazākumtautību valodas ir valodas, kuras *noteiktā valsts teritorijā tradicionāli lieto tie šīs valsts iedzīvotāji, kuri veido skaitliski mazāku⁷⁶ grupu nekā pārējā valsts iedzīvotāju daļa un kuras ir atšķirīgas no šīs valsts oficiālās valodas; tajās netiek ieskaitīti ne valsts oficiālās valodas dialekti, ne migrantu valodas*. Tiek pausti uzskati, ka latgaļu valoda saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem neatbilst šim statusam, jo valoda tiek uzskatīta par vēsturisku latviešu valodas paveidu, tātad būtiski neatšķiras no oficiālās valsts valodas. Latgaļu valoda atbilst reģionālās vai/jeb mazākumtautību valodas statusam, jo hartā nav noteikts, kādā mērā reģionālajai vai/jeb mazākumtautības valodai jāatšķiras no valsts valodas (*atšķiras no šīs valsts oficiālās valodas (oficiālajām valodām)*) – 1. daļas 1. punkta a apakšpunkta 2. daļa); arī tālab, ka latgaļi tāpat kā lībieši ir Latvijas pirmiedzīvotāji.

Latvijas Republikas Kultūras ministrijas dokumenta „Nacionālās identitātes un sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes (2012–2018)” projektā mazākumtautības ir definētas šādi: *Latvijas pilsoņi, kuri valodas, kultūras vai reliģijas ziņā atšķiras no latviešu valstsniecības, paaudzēm ilgi tradicionāli dzīvojuši Latvijā, uzskata sevi par piederīgiem Latvijas valstij un sabiedrībai, bet vienlaikus vēlas saglabāt un attīstīt savu valodu, kultūru, reliģiju⁷⁷*.

Šādā gadījumā latgaļiem vismaz būtu tiesības uz izglītību dzimtajā valodā, kā tas Latvijā ir krieviem, ukraiņiem, poļiem, lietuviešiem un citām mazākumtautībām (Latvijā nevienā tiesību aktā gan nav nosauktas mazākumtautības), jo Valsts valodas likuma 1. pants skan: *Šā likuma mērķis ir nodrošināt: (...) 4) mazākumtautību pārstāvju iekļaušanos Latvijas sabiedrībā, ievērojot viņu tiesības lietot dzimto valodu vai citas valodas*. Šādas tiesības būtu arī gadījumā, ja latgaļu valodu atzītu par svešvalodu (sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009. gada 18. augusta lēmumu), kā to nosaka arī Valsts valodas likuma 5. pants: *Ikviens cita Latvijas Republikā lietotā valoda, izņemot lībiešu valodu, šā likuma izpratnē ir uzskatāma par svešvalodu*.

2011. gadā par starptautiskā standarta ISO 639-3 uzturēšanu atbildīgā institūcija „SIL International”

75 Oficiālais šās hartas tulkojums (*Latvijas Vēstnesis* (LV; 1996). Nr. 139 (624). 20. augustā) latviešu valodā ir *Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu harta*. Nav pieļaujams saikli *or* tulkot kā *un*, *un/vai*, kas maina hartas jēgu un būtību. Precīzs tulkojums būtu *Eiropas reģionālo vai/jeb nacionālo minoritāšu valodu harta*, jo runa ir par nacionālajām minoritātēm jeb mazākumtautībām, nevis reliģiskajām, seksuālajām vai kādām citām minoritātēm. Angļu valodas saikli *or* var tulkot kā *vai* (tad divi jēdzieni tiek nošķirti) vai kā *jeb* (tad abi jēdzieni tiek uzskatīti par identiem). Reģionālās valodas var būt vienlaikus arī mazākumtautību valodas un otrādi.

76 Ja Latvijā latviešus un latgaļus skaitītu atsevišķi, varētu izrādīties, ka latviešu skaits ir mazāks nekā krievu skaits un tad šim kritērijam Latvijā neatbilstu krievu mazākumtautības statuss, turklāt daudzviet Latvijas valsts teritorijā krievi veido nevis skaitliski mazāku, bet gan skaitliski lielāku grupu nekā pārējā valsts iedzīvotāju daļa.

77 http://www.km.gov.lv/lv/doc/starptnozars/lidzdaliba/KMPamn_100811_projekts.pdf, 4. sk. 10.05.2011.

(ASV) ir piešķirusi latgaļu valodai savu individuālo kodu – LTG. Šī procesa celmlauzis ir Māris Laureckis, kurš 2003. gada 1. novembrī tīmekļa vietnē www.latgola.lv publicēja aicinājumu panākt, lai latgaļu valodai būtu savs kods. 2004. gada 9. septembrī viņš raksta autoram atsūtīja pieteikuma veidlapu. Pēdēji minētais nosūtīja vēstuli Starptautiskās Standartizācijas organizācijas sekretāram Hovardam Jūlstadam. 2004. gada 21. septembrī tika saņemta atbilde, ka pieteikums ir noraidīts, jo esot maz pierādošu materiālu. Ilgākā sarakstes procesā nekādi rezultāti netika panākti. 2011. gadā jauna iniciatīva nāca no Jāņa Eisaka, kas ar RA mācībspēku un šī raksta autora atbalstu uzrakstīja jaunu pieprasījumu ISO koda piešķiršanai. Rezultāts (tulkojums no angļu valodas) ir šāds (sk. 1. tabulu):

Atsevišķās valodas šajā makrovalodā ir:

- Latgaļu [ltg];
- Literārā latviešu [lvs]⁷⁸.

Pamattauta, etniskā grupa, mazākumtautība...

Sagatavojot un apstiprinot Latvijas Republikas Tautību klasifikatoru, tika izskatīts jautājums arī par tautību *latgalietis*. Tomēr Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) ekspertu viedoklis bija – latgaliešiem tāpat kā kurzemniekiem, vidzemniekiem vai zemgaliešiem norādāma tautība *latvietis*. LZA ekspertu viedoklim var piekrist tikai ar nosacījumu, ja šī persona tik tiešām ir latvietis, jo, piem., kurzemnieks var būt arī lībietis, krievs, bet zemgalietis – arī lietuvietis, savukārt vidzemnieks – igauņis u. tml. Kādas personas uzturēšanās vietas vai ģeogrāfiskais apzīmējums nav jāucams ar tās tautību, etnisko izcelsmi. Pagaidām nav zināma neviena valsts, kuras pasē vai citos personu apliecinošos dokumentos ailē *tautība* būtu ticis rakstīts *kurzemnieks*, *vidzemnieks* vai *zemgalietis*; tautība *latgalis* ir un tiek rakstīta Krievijā izdotajos personu apliecinošajos dokumentos.

Reizēm gan pirms vēlēšanām politiķi ieminas, ka šis jautājums jārisina. Piem., „Vienotības” pārstāvis A. Loskutovs, kurš 2010. gadā pirms vēlēšanām esot pat mainījis tautību un kļuvis par latvieti, Latvijas Televīzijas pirmsvēlēšanu debašu laikā teica, ka atbalsta reģionālās valodas statusa noteikšanu latgaliešu valodai, kā arī to, ka pēc iedzīvotāju vēlmes jāļauj Latvijas Republikas pasēs rakstīt tautību *latgalietis*.

2011. gada 10. martā A. Loskutovs sarakstē ar šī raksta autoru norāda: *Latvijas televīzijā pirmsvēlēšanu debašu laikā esmu teicis, ka atbalstu reģionālās valodas statusa noteikšanu latgaliešu valodai, kā arī ka pēc iedzīvotāju vēlmes jāļauj Latvijas Republikas pasēs rakstīt tautību „latgalietis”.*

Pēc atgādinājuma, ka mani interesē tikai atbilde uz jautājumu, ko viņš darīs, lai tiktu izpildīti šie solījumi, A. Loskutovs 2011. gada 17. jūnija vēstulē raksta (6. attēls): *Der piebilst, ka darīts lietas labā pagaidām nav nekas, lai gan jau ir pagājis gandrīz gads.*

Iedzīt jūrā latgaļus nevarēs

Pirmās Latvijas brīvvalsts laikā (1918–1940) tika pieņemti noteikumi par latgaļu valodas (latgaliešu izloksnes) lietošanu (7. attēls⁷⁹). Savukārt 2010. gada 12. maija vēstulē Latvijas Republikas Tieslietu ministrija raksta autoram sniedz šādu vēsturiskās situācijas skaidrojumu: *Latvijas PSR Augstākā Padome 1990. gada 4. maijā pieņēma Deklarāciju „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”, kuras rezolutīvās daļas 6. punkta otrais teikums paredz, ka strīdus gadījumos jautājumus par likumdošanas*

78 http://www.sil.org/iso639-3/cr_files/2009-048_ltg.pdf; sk. 10.05.2011.

79 Valdības Vēstnesis. Nr. 183.

aktu piemērošanu izšķir Latvijas Republikas Konstitucionālā tiesa. Tas nozīmē, ka jautājums par 1921. gada 11. augusta noteikumu par latgaliešu izloksnes lietošanu saziņā un publiskajā informācijā spēkā esamību (ja vien tas nav ticis atcelts ar citu normatīvo aktu, piemēram, ar 1935. gada Likumu par valsts valodu) ir piekritīgs izskatīšanai Latvijas Republikas Satversmes tiesā.

Savukārt Latvijas Republikas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija 2010. gada 24. maija vēstulē raksta: *Sākot ar 04.05.1990. deklarāciju „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”, ar kuru tika atjaunota Satversmes sapulces 1922. gada 15. februārī pieņemtās Latvijas Republikas Satversmes darbība visā Latvijas teritorijā, turpmāk Saeima atjaunoja vairākus citus tiesību aktus: Civillikumu, Zemesgrāmatu likumu u. c. Minētie noteikumi par latgaliešu izloksnes lietošanu nav atjaunoti.*

Vai Valsts valodas likums vai kāds cits tiesību akts min kurzemnieku, vidzemnieku, zemgaliešu rakstu valodu kā latviešu valodas paveidu? Vai jebkad būtu apstiprināti kurzemnieku, vidzemnieku, zemgaliešu pareizrakstības noteikumi? Vai Latvijā ir bijušas skolas, kurās tika mācītas šīs valodas (izloksnes, dialekti) un kuras tika slēgtas pēc valsts apvērsuma 1934. gadā, lai pārietu uz latviešu valodu? Likt vienādības zīmi starp jēdzieniem *latgalieši* (ja tā nodēvē latgaļus) un *zemgalieši, vidzemnieki, kurzemnieki* ir nekorekti, jo tie ir dažādu svara kategoriju jēdzieni.

Dzejnieks un publicists Ontons Slišāns raksta: *1941. gadā Latviešu valodas institūts (M. Stepermanis un V. Rūķe-Draviņa) iesniedza Latvijas Komunistiskās Partijas CK ziņojumu par to, ka latgaļu valodas un latgaļu tautas nav, un tāpēc padomju varai nav jāatbalsta kaut kāda neesoša latgaliešu kultūra (Slišāns 2010: 19).*

Kāpēc jāraksta iesniegums par to, kā nav? Un kāpēc jāaicina neatbalstīt to, kā nav?

Un vēlreiz O. Slišāns: *Tagad, kad Latvija ir ES dalībvalsts, kad Latvija ietilpst NATO, ir jāsāk runāt patiesību par Latgali un latgaļu vēsturiski smago situāciju, saucot lietas īstajos vārdos. Latviskā valsts visu latgalisko joprojām cenšas turēt savos perifērijas izpratnes un Lielrīgas pārpratnes žņaugos (Slišāns 2006: 26–28).*

Tikai daži piemēri. Krievijā izdotās ābece latgaļu valodā tiek nosauktas par ābecēm augšzemnieku dialektā (8. attēls). Oriģinālā redzams, ka *на латгальском языке*, t. i., latgaļu valodā (9. attēls). Kurā krievu-latviešu vārdnīcā sastādītājas atrada vārda *язык* nozīmi *dialekts* un vārda *латгальский* nozīmi *augšzemnieku*?

Ministru kabineta noteikumu Nr. 114 „Noteikumi par personvārdu rakstību un lietošanu latviešu valodā, kā arī to identifikāciju” (LV, 2004, Nr. 36 (2984), 5. martā) [stājušies spēkā 06.03.2004.] 55. punkts skan: *Citvalodu cilmes personvārdus latviešu valodā atveido iespējami tuvu to izrunai oriģinālvalodā, kā arī ievērojot atveides (cittautu vārdu un uzvārdu rakstīšana latviešu valodā atbilstoši citvalodu īpašvārdu atveides noteikumiem) tradīcijas.*

Tātad igaunis *Jaan* kļūst *Jāns*, lietuvietis *Jonas* – *Jons*, angļis *John* – *Džons*, krievs *Иван* – *Ivans* u. tml. Visi šie personvārdi tiek **atveidoti** saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem. Taču latgalis *Juons* tiek **latviskots** jeb **letonizēts** un kļūst *Jānis*. Igauniete *Anne*, piem., *Anne Vēski* tā arī paliek *Anne*, bet latgaliene *Anne* kļūst *Anna*. Latgaļu personvārdu gadījumā tiek mainīta vārda sakne vai vārda deklinācija, tātad tā nav atveidošana, bet gan latviskošana.

Atbilstoši Latvijā latviešu valodā izdotajiem kalendāriem vārdadienas var svinēt Sergejs, Oļegs, Nikolajs, Vladimirs, Svetlana, Oksana, Halina, Dāgs, Svens, Oliveris, Glorija, Megija, Džuljeta,

Dainida, Žaklīna, Mārica utt., bet ne *Juons, Jezups, Pīters, Ontons, Anne*

Nobeigums

Tiek skandēti apgalvojumi, ka latgaļu valoda un tautība tiekot pieminēta *ar skaidru mērķi – lai mazinātu latviešu īpatsvaru Latvijā*. Un šā apgalvojuma autora vai atbalstītāju mērķis nav cēlāks. Pieskaitīt visus, lai tikai būtu lielāks latviešu skaits. Kas lika par tādiem uzlūkot lībiešus? Pāris simt vēl palikušo lībiešu beidzot drīkst oficiāli būt lībieši. Kur rast nākamos latviešus?

Dr. hist. Guntars Catlaks ierosina krievus, poļus, ukraiņus u. c. dēvēt par krievu, poļu, ukraiņu u. c. izcelsmes latviešiem! Citēju: *Savukārt etniskajiem jeb, precīzāk, lingvistiskajiem latviešiem varu teikt: ja mēs vēlamies latviešu nācijas pastāvēšanu nākotnē, mums ir jāatzīst krievu, ukraiņu, poļu, ebreju u. c. izcelsmes latviešu pastāvēšana un fakts, ka daudziem no viņiem latviešu valoda var nebūt dzimtā, kā arī skanēt dažādos akcentos, ne tikai pareizuma vai nepareizuma pakāpēs* (Catlaks 2003: 17).

Atliek vien iesaukties *Nācija pāri visam! Cīņai sveiks!*, kā to dara Aivars Gedroics: *Latgales latviešiem, savukārt, novēlētu rūpīgāk izkopt tieši literāro valsts valodu, mazāk vērības veltot visādiem dialektiem un ārpus Latgales teritorijas sarunāties tikai literārajā valodā. Mūsu valodu – tīru un pareizu – taču dzird tik reti, nepiesārņosim to. Es ceru, ka nākotnē atšķirības starp sēļiem, ventiņiem un latgaļiem kļūs arvien mazākas, līdz mēs saplūdsim vienotā un nedalāmā latviešu nācijā. Nācija pāri visam! Cīņai sveiks!* (Gedroics 2000: 3)

Tālab šajā sakarā vērā ņemami Aivara Ruņģa grāmatā „...iet latvieši caur gadu simteņiem” izteiktie vārdi: *Nacionālisms ietver ne tikai kāpinātus vai pārspīlētus nācijas apziņas izpaudumus, bet arī pašaisargāšanos pret visāda veida draudiem nācijas eksistencei. Ja visu laiku nacionālisms ticis lamāts par „buržuāzisko” vai „aprobežoto” nacionālismu, tad mēs, maza un rusifikācijas tendencēm pakļauta tauta, nevaram būt citādi kā „aprobežoti nacionālisti”. Kaut arī ar to gribam saprast tikai savas tautas, sava etnosa mīlestību, uzticību savai nācijai, balstoties uz tādu apziņu, kas pirmā vietā liek savas tautas intereses un tās kultūras attīstību* (Ruņģis 1982: 140). Attiecībā uz latgaļiem te atliek vien pievienot – un letonizācijas tendencēm pakļauta tauta. Ir gan latviešu literārā jeb rakstu valoda, t. i., apzināti izkopta, normēta valodas rakstības forma, gan latgaliešu literārā jeb rakstu valoda. Un abās var runāt gan pareizi, gan nepareizi. Diemžēl joprojām bieži vien tiek uzskatīts, ka runāt latviski (arī kļūdaini, nepareizi) nozīmē runāt pareizi, bet runāt latgaliski (bez kļūdām, pareizi) – nepareizi.

Pašreizējā valsts politika ilgtermiņā neizbēgami sekmēs latgaļu valodas iznīkšanu. Jāatgādina, ka pirmās brīvvalsts laikā (1918–1940) daudzi latvieši bija nelabvēlīgi noskaņoti arī pret lībiešiem. Kāds tā laika politiķis pat izteicies, ka lībiešu jautājums būs atrisināts, *kad mēs viņus iedzīsim jūrā*⁸⁰.

Bet naīcīteigī tautas broli latgalim līdz volūdas tīseibas, apgolvodami, ka latgalim nav volūdas, bet tikai izlūksne. (...) Bet taida diskriminacija (atskēršona) ir dareita ļaunproteigūs nūlyukūs un, prūti, lai latgaļu volūdu apkļusynuotu, īdzanūt cylvākim mozvērteibas sajyutu tikt vaļā nu izlūksnes un porīt uz „volūdu”. Šei agresija pret latgalim teik pikūpta vīneibas vordā (...). Rainis sovā laikā raksteja sovīm tautas brolim: „Jo jyus navarit voi nagribit latgalim paleidzēt, tod vysmoz likat jūs mūrā.” (Latkovskis 1990: 3)

Pagaidām vēl ir lieliska iespēja neatkārtot šādas kļūdas attiecībā uz latgaļiem un viņu valodu, jo vismaz jūrā latgaļus iedzīt nevarēs... Ar zināmu pārliecību var sacīt, ka tuvākajā nākotnē nacionālā 80 Neizdevās noskaidrot, kurš politiķis to ir teicis. Aptaujātie pazīstamie lībieši vai nu atbildēja, ka nezinot, vai atteicās nosaukt šā politika uzvārdu, kā vienu no ieganstiem minot to, ka Latvijas valsts *dodot naudu lībiešu programmām* u. tml.

identitāte un nacionālisms saglabāsies, zels un plauks. Tāpēc politiķiem ir ļoti svarīgi nebūt tuvredzīgiem un neatgrūst pēdējos iespējamus sabiedrotus.

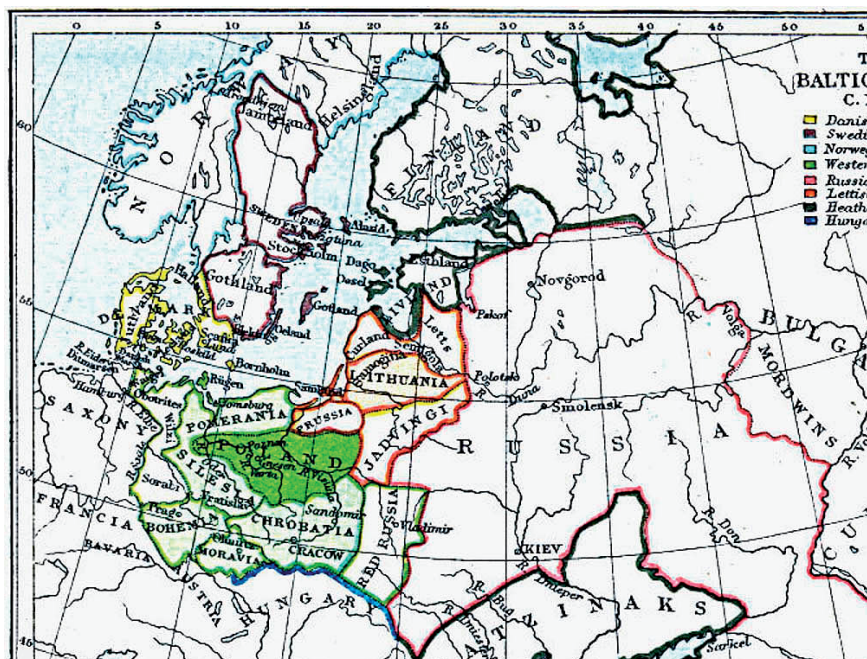
Daudziem latgalietība ir vienīgā identitāte, tā nav ne otrā, ne papildu identitāte kādai citai (kas parasti mēdz būt izlūkiem, spiegiem u. tml.), tai nav arī jābūt brīvprātīgi obligātās latvietības sastāvdaļai. Cīnīties par savas identitātes saglabāšanu ir iespējams arī tā dēvētās majoritātes ēnā. Parasti dabiska reakcija uz šovinismu ir nacionālisms, uz koloniālismu – separātisms. Vai nav labāk izvēlēties mierīgu līdzāspastāvēšanu?

LITERATŪRA

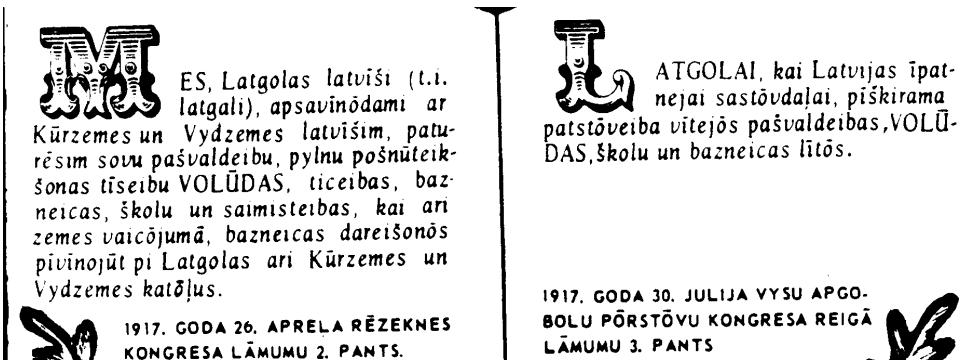
- Catlaks, Guntars (2003). Bilingvālā izglītība un mūsu nākotnes izvēle. *Diena*. Nr. 108 (3635). 10. maijā. 17.
- Cibuļš, Juris (2008). Latvieši un latgalieši: viens likums – viena taisnība visiem... *www.republika.lv* Nr. 2. 119 (sk. saīsināto variantu: Cibuļš, Juris (2009). Latvieši un latgalieši: viens likums – viena taisnība visiem... *Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola. 273–287).
- Cibuļš, Juris (2009). *Latgaliešu ābece*. Rīga: Zinātne.
- Fligere, Ērika, Lāce Lelde (sastādītājas, 1998). *Latviešu grāmata ārzemēs 1920–1940*. Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka.
- Gedroics, Aivars (2000). Jaunās Latvijas pilsoņu pases jeb Kārtējais solis ceļā uz latviešu tautas iznīcību. *Latvietis*. Nr. 29 (57).6.–9. augustā. 3.
- Hellmann, Manfred (1954). *Das Lettenland im Mittelalter*. Münster–Köln [b. i.].
- Latkovskis, Leonards (1990). Kam pīdar volūda? *Mōras Zeme*. Nr. 10 (17). 29. jūnijā. 3.
- Meikšans, Izidors (1933). *Latgališu abece*. Novosibirsk: Nacsektors Ogiza.
- Pujats, Jōņs (1992 vai 1993 [gads nav norādīts – J. C.]). Latgaļu liktini vēstures grīžūs. *Jaunuo Dzeive*. Nr. 3. 24.
- Ruņģis, Aivars (1982). *...iet latvieši caur gadu simteņiem*. Rīga: Grāmatu draugs.
- Slišāns, Ontons (2006). Latgaliskā būtība globalizācijas apstākļos. *Republika.lv*. Nr. 12. 26–28.
- Slišāns, Ontons (2010). *Čipierksneits jeb Apcirsto sakņu pieaudzēšana*. Upīte: GIRG ZS „Jakupāni”.
- Vonogs, Viktors (2006). Sorgōsim un kūpsim sovu raksteibu. *Tāvu zemes kalendars 2007*. Rēzekne: Latgolas Kulturas centra izdevnīceiba.
- Zinkevičs, Zigms (1996). Par latviešu valodas cilmi. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*. Nr. 4/5. 29–32.

1. attēls. Uzraksts ceļa Balvi–Gulbene labajā pusē, ap 80 m aiz Sitas upes (2011. gada vasara)
Picture 1: A sign at the right side of the road Balvi–Gulbene, some 80 m beyond the river of Sita (the summer of 2011)

2. attēls. Karte no atlanta „The Atlas To Freeman’s Historical Geography” (Atlants Frīmena Vēsturiskajai ģeogrāfijai; izdevis Dž. B. Berijs, Longmens Grīns un Ko., trešais izdevums, 1903)
Picture 2: The map from „The Atlas To Freeman’s Historical Geography” (edited by J. B. Bury, Longmans Green and Co., Third Edition, 1903)

3. attēls. *Latgaļu Ziņnesis*, 1987, Nr. 5, 15. lpp.
 Picture 3: *The journal „Latgaļu Ziņnesis”, 1987, No. 5, p. 15*

ЛАТЫШСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

СОСТАВИЛ проф. Я. В. ЛОЯ

Содержит около 40 000 слов с приложением краткой грамматики латышского языка
 Фототипия с издания 1942 г.

О Г И З
 ГОС. ИЗД-ВО ИНОСТРАННЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ СЛОВАРЕЙ
 МОСКВА • 1946

4. attēls. *Sastādītājs J. Loja (1946). Latviešu-krievu vārdnīca. Maskava: OGIZ.*
 Picture 4: *Compiled by J. Loja (1946) „Latvian-Russian Dictionary”. Moscow: OGIZ.*

КРАТКИЕ СВЕДЕНИЯ ПО ГРАММАТИКЕ ЛАТЫШСКОГО ЯЗЫКА

ВВЕДЕНИЕ

Латышский язык является одним из трех живых балтийских языков (латышский, литовский, латгальский)¹.

5. attēls. *Sastādītājs J. Loja (1946). Latviešu-krievu vārdnīca. Maskava: OGIZ. 222. lpp.*
Picture 5: *Compiled by J. Loja (1946) „Latvian-Russian Dictionary”. Moscow: OGIZ. p. 222.*

1. tabula. *Dokumentācija ISO 639 identifikatoram lav un koda maiņas vēsture*

Dokumentācija ISO 639 identifikatoram lav		Koda maiņas vēsture	
Identifikators	lav	Maiņas pieteikuma numurs	2009-048
Nosaukums	Latviešu	Datums, kad maiņa stājās spēkā	18.01.2010
Statuss	Aktīvs	Maiņas veids	Koriģējums
Koda kopumi	639-2; 639-3	Mainītā raksturīgā pazīme	Darbības lauks
Ekvivalents	639-1: lv	Iepriekšējais apzīmējums	Atsevišķa valoda
Darbības lauks	Makrovaloda	Jaunais apzīmējums	Makrovaloda
Tips	Dzīvā		
Apzīmējums	Sk. atbilstošo šķirkli <i>Ethnologue</i>		

Table 1: *Documentation for ISO 639 identifier lav and code change history*

Documentation for ISO 639 identifier lav		Code change history	
Identifier	lav	Change request number	2009-048
Name	Latvian	Date change became effective	2010-01-18
Status	Active	Type of change	Update
Code sets	639-2; 639-3	Changed attribute	Scope
Equivalent	639-1: lv	Old value	Individual language
Scope	Macrolanguage	New value	Macrolanguage
Type	Living		
Denotation	See corresponding entry in <i>Ethnologue</i>		

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Iekaba ielā 11, Rīgā, LV-1811

<http://www.saeima.lv>

Tārunis: 708 7111 · Fakss: 708 7100

2011.gada 17.jūnijs
№ 56 (183) 2011

Jurim Čibuļa kungam
a.k. 147 Rīga, I.V-1050

Es apņemos rosināt diskusiju par latgališu tautības atzīšanu no valsts puses, bet neloloju ilūzijas par vairākuma gatavību spert šo soli latgališu pašapziņas stiprināšanai. Uzskatu, ka nepieciešama pašu latgališu pašorganizācija savu interešu pārstāvēšanai un aizstāvēšanai.

Lūdzu piedot man nesavlaicīgi sniegtu atbildi uz Jūsu vēstuli.

Ar cieņu,

Aleksejs Loskutovs

6. attēls. *Latvijas Saeimas locekļa Alekseja Loskutova oficiālā atbilde*
Picture 6: *The official answer of Aleksejs Loskutovs, a member of the parliament of Latvia*

157, 158, 159

— 272 —

157 Noteikumi par latgališu izlokšnes lietošanu.

(V. V. 183. n.)

1. Visām valsts iestādēm un amata personām jāpieņem iestāžu un privatpersonu iesniegumi latgališu izlokšnē.

2. Latgalē valsts un pašvaldības iestādēm, kā arī amata personām ir tiesība lietot latgališu izlokšni darbvedībā un sarakstoties, kā arī sludinājumos, uz izkārtnēm u. t. t.

Rīgā, 1921. g. 11. augustā.

Ministru prezidents Z. Meierovics.

Iekšlietu ministrs A. Kviesis.

Iekšlietu ministra biedrs Vlad. Rubuls.

7. attēls. *Attēla paraksts latviešu valodā*
Picture 7: *Regulations on the use of the Latgalian subdialect*

776. Meikšāns I. A. Latgališu ābece / il. A. Ovčiņņikovs, P. Bogomolovs; vāku zīm. V. Boglajevs. - Novosibirska: Nacsektors Ogiza, 1933 (: Nr. 1 ЗСКПТ). - 63 lpp.: il.; 22x15. - Apr. no vāka. - Augšzemnieku dialekts. - 70 k. (ics.), 1635 eks. NB.

8. attēls. *Sastādītājas: Ē. Flīgere, L. Lāce (1998). Latviešu grāmata ārzemēs 1920–1940. Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka. 142. lpp.*

Picture 8: *Compiled by Ē. Flīgere, L. Lāce (1998) „The Latvian Book Abroad 1920–1940”. Rīga: The Academic Library of Latvia. p. 142.*